

Pretvorba korpusa ssj500k v Univerzalno odvisnostno drevesnico za slovenščino

KAJA DOBROVOLJC, ZAVOD ZA UPORABNO SLOVENISTIKO TROJINA

TOMAŽ ERJAVEC, ODSEK ZA TEHNOLOGIJEZNANJA, INSTITUT "JOŽEF STEFAN"

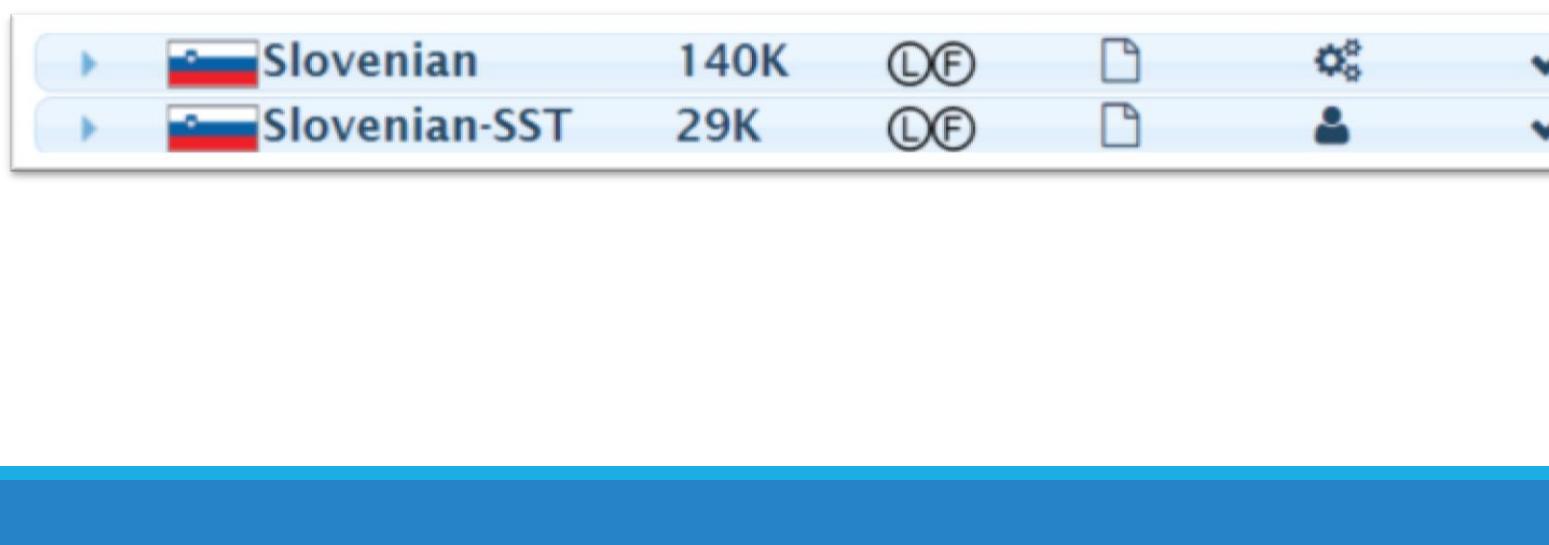
SIMON KREK, LABORATORIJ ZA UMETNO INTELIGENCO, INSTITUT "JOŽEF STEFAN"

Universal Dependencies

- pobuda za mednarodno **usklajeno skladenjsko razčlenjevanje besedil**
 - univerzalen nabor oblikoslovnih in skladenjskih oznak + smernice
 - možnost dodajanja oznak za jezikovno specifične pojave
- spodbujanje **napredka na področju procesiranja naravnih jezikov**
 - evalvacija obstoječih razčlenjevanih sistemov
 - razvoj večjezičnih razčlenjevalnih sistemov
 - medjezično učenje jezikovnih modelov
 - kontrastivne jezikoslovne analize
- rezultat drugih **predhodnih standardizacijskih projektov**
 - Stanford – skladenjske povezave (de Marneffe et al. 2014)
 - Google – besedne vrste (Petrov et al. 2012)
 - Interset – oblikoslovne lastnosti (Zeman 2008)

Universal Dependencies v1.3

- 54 drevesnic
- 40 svetovnih jezikov
- 2 drevesnici za slovenščino
 - drevesnica pisne slovenščine
 - drevesnica govorjene slovenščine (Dobrovoljc in Nivre 2016)

The screenshot shows the Universal Dependencies v1.3 website interface. At the top, there are two main download links:

- Slovenian**: 140K. Includes icons for LF (Labeled Formatted), a file, a gear, and a checkmark. CC-BY-NC-SA license is shown.
- Slovenian-SST**: 29K. Includes icons for LF (Labeled Formatted), a file, a person, and a checkmark. CC-BY-NC-SA license is shown.

Below these links is a large table of 100 languages, each with a flag, name, size, LF icon, file icon, gear icon, checkmark icon, and a detailed row view icon. The table is organized by language family and includes columns for size, LF, file, gear, checkmark, and a detailed view icon.

Language	Size	LF	File	Gear	Checkmark	Detailed View
Amharic	-	○○	-	-	-	?
Ancient Greek	244K	○○	-	-	-	✓
Ancient Greek-PROIEL	206K	○○	-	-	-	✓
Arabic	242K	○○	-	-	-	✓
Basque	121K	○○	-	-	-	✓
Bulgarian	156K	○○	-	-	-	✓
Buryat	5K	○	-	-	-	✓
Catalan	530K	○○	-	-	-	✓
Chinese	123K	○	-	-	-	✓
Coptic	4K	○	-	-	-	✓
Croatian	87K	○○	-	-	-	✓
Czech	1,503K	○○	-	-	-	✓
Czech-CAC	493K	○○	-	-	-	✓
Czech-CLTT	35K	○○	-	-	-	✓
Danish	100K	○○	-	-	-	✓
Dutch	209K	○○	-	-	-	✓
Dutch-LassySmall	98K	○○	-	-	-	✓
English	254K	○○	-	-	-	✓
English-ESL	97K	○	-	-	-	✓
English-LinE5	82K	○	-	-	-	✓
Estonian	234K	○○	-	-	-	✓
Faroese	132K	○	-	-	-	✓
Finnish	181K	○○○	-	-	-	✓
Finnish-FTB	159K	○○	-	-	-	✓
French	390K	○○	-	-	-	✓
Galician	138K	○	-	-	-	✓
German	293K	○○	-	-	-	✓
Gothic	56K	○○	-	-	-	✓
Greek	59K	○○	-	-	-	✓
Hebrew	115K	○	-	-	-	✓
Hindi	351K	○○	-	-	-	✓
Hungarian	42K	○○	-	-	-	✓
Norwegian	311K	○○	-	-	-	✓
Old Church Slavonic	57K	○○	-	-	-	✓
Persian	151K	○	-	-	-	✓
Polish	83K	○○	-	-	-	✓
Portuguese	209K	○○	-	-	-	✓
Portuguese-BR	298K	○	-	-	-	✓
Romanian	145K	○○	-	-	-	✓
Russian	99K	○	-	-	-	✓
Russian-SynTagRus	1,032K	○○	-	-	-	✓
Sanskrit	1K	○○	-	-	-	✓
Slovenian	140K	○○	-	-	-	✓
Slovenian-SST	29K	○○	-	-	-	✓
Spanish	423K	○○	-	-	-	✓
Spanish-AnCora	547K	○○	-	-	-	✓
Swedish	96K	○○	-	-	-	✓
Swedish-LinE5	79K	-	-	-	-	✓
Swedish Sign Language	-	-	-	-	-	?
Tamil	8K	○○	-	-	-	✓
Turkish	56K	○○	-	-	-	✓
Ukrainian	-	-	-	-	-	✓
Urdu	-	-	-	-	-	?
Uyghur	5K	○	-	-	-	✓
Vietnamese	43K	○	-	-	-	✓

Skladenjsko razčlenjeni korpusi v slovenščini

1. **SDT** (Džeroski et al. 2005)

- temelji na shemi **PDT**
- 30.000 pojavnic (G. Orwell: 1984)

2. **jos100k** (Ledinek in Erjavec 2009)

- temelji na shemi **JOS**
- 100.000 pojavnic (vzorec FidaPLUS)

3. **ssj500k** (Krek et al. 2013)

- temelji na shemi **JOS**
- = jos100k + 400.000 novih pojavnic
- 235.000 (skladenjsko razčlenjenih) pojavnic

osnova za izdelavo drevesnice UD za slovenščino

Pretvorba ssj500k v UD za slovenščino

- v celoti avtomatizirana
- 3 zaporedni koraki
 - pretvorba formata (TEI → CONLLU)
 - pretvorba oblikoslovne ravni (JOS → UD)
 - pretvorba skladenske ravni (JOS → UD)
- segmentacija, tokenizacija in lematizacija (za zdaj) nespremenjene

JOS vs. UD: oblikoslovna raven

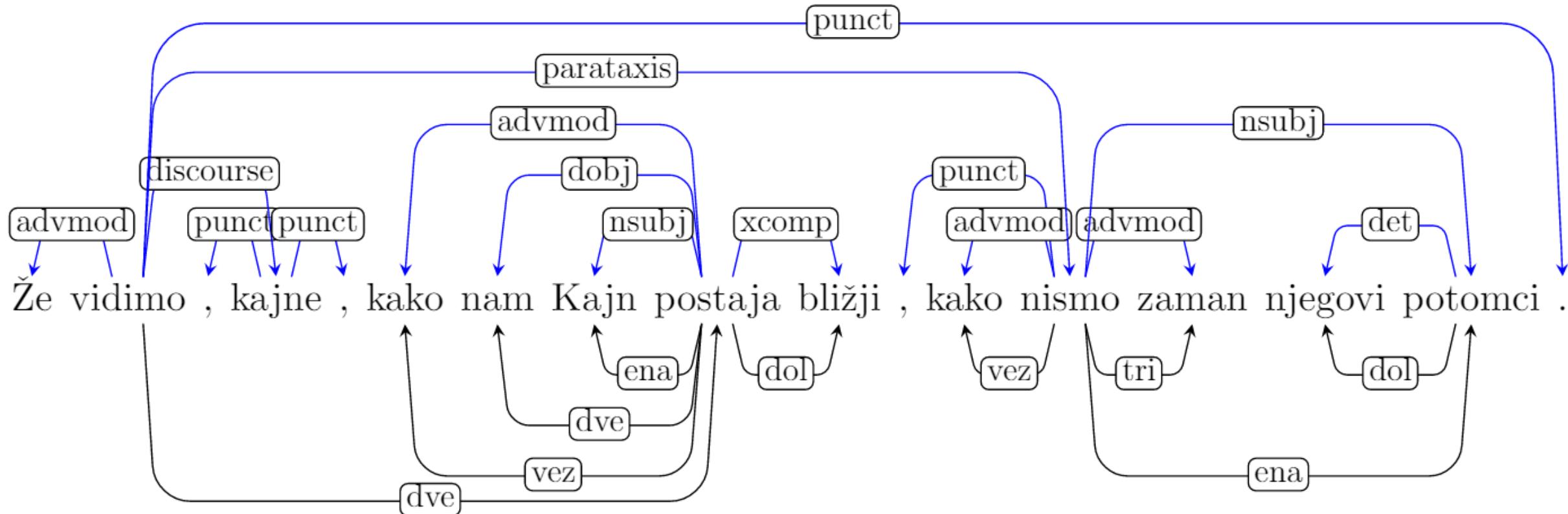
- sistema JOS in UD precej podobna
- **12** proti **17** univerzalnih besednih vrst
- posebnosti:
 - ločeno pomožni (**AUX**) in ostali (**VERB**) glagoli (**G**)
 - ločeno občna (**NOUN**) in lastna (**PROPN**) imena (**S**)
 - ločeno podredni (**SCONJ**) in priredni (**CONJ**) vezni (V)
 - ločeno ločila (**PUNCT**) in simboli (**SYM**) (**U/<c>**)
 - okrajšava (**O**) kot del kategorije 'drugo' (**X**)
 - uvedba določilnikov (**DET**) (*moj, ta, enak; nekaj, toliko* ipd.)

JOS vs. UD: oblikoslovna raven

- 22 (uporabljenih) oblikoskladenjskih lastnosti
 - 16/17 univerzalnih lastnosti (~~X~~ Voice)
 - + 6 'jezikovnospecifičnih' lastnosti (Gender [psor], Number [psor], Variant; Abbr; Foreign, NumForm)
- nekaj novosti
 - drugačna kategorizacija glagolskih oblik (Mood, Tense, VerbForm), tudi pri ADJ in ADV
 - podrobnejše kategorije števnikov (NumType=Card, Ord, Sets, Gen...)
 - itd. (izčrpna dokumentacija že na spletu)

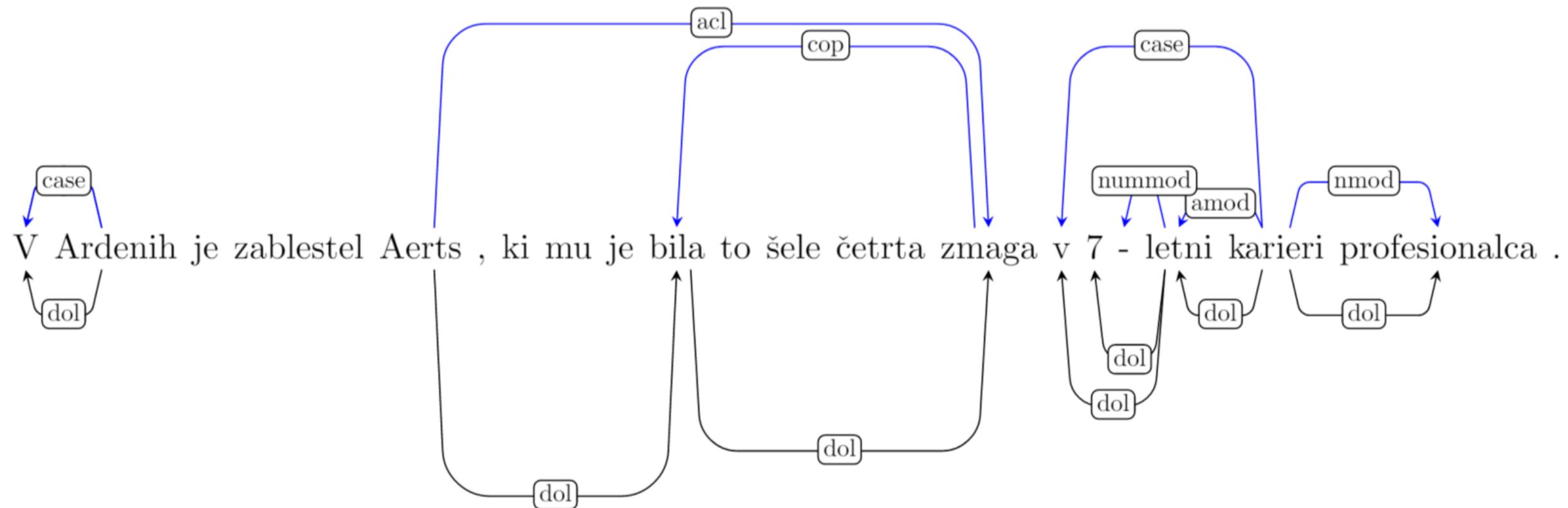
JOS vs. UD: skladenjska raven

- sistema JOS in UD zelo različna, npr.:
 - daljši nabor tipov skladenjskih razmerij (**10 proti 40 oznak**)

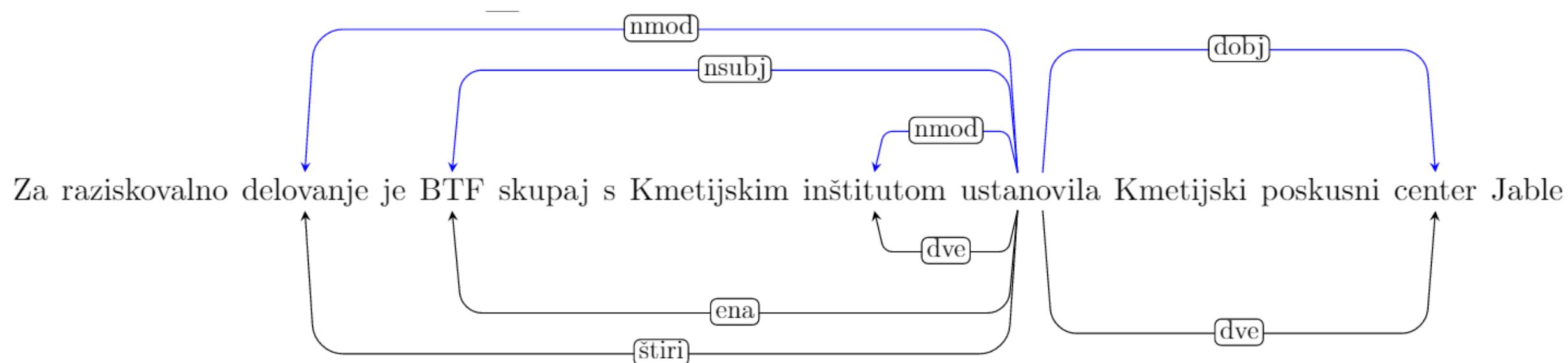
JOS vs. UD: skladenjska raven

- podrobnejša skladenjska razmerja

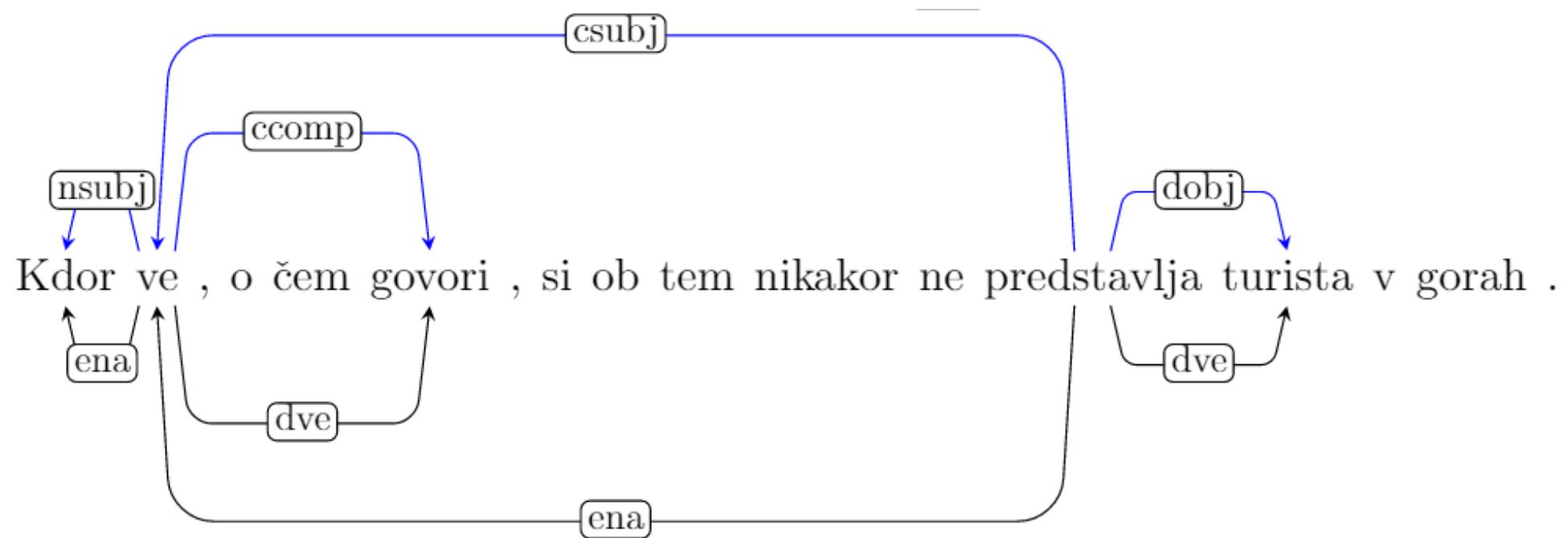
JOS vs. UD: skladenjska raven

- razlikovanje med jedrnimi in ostalimi argumenti povedka

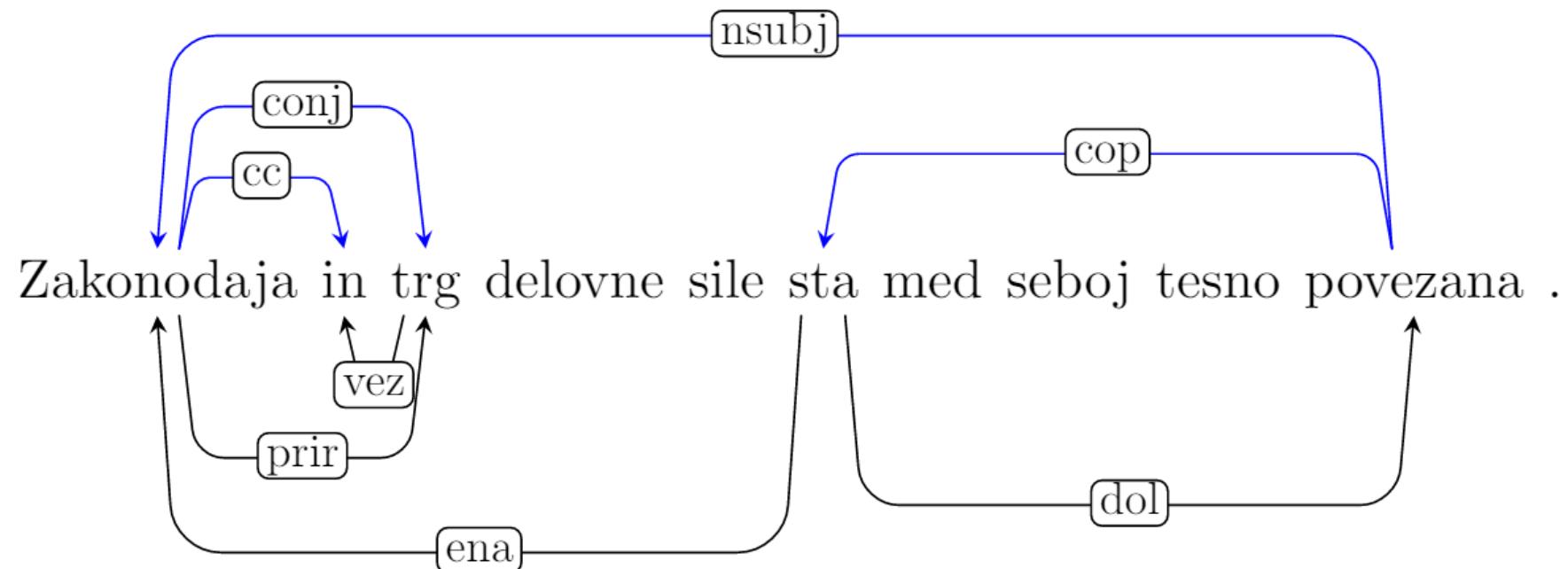
JOS vs. UD: skladenjska raven

- razlikovanje med besednozveznimi in stavčnimi argumenti

JOS vs. UD: skladenjska raven

- drugačna hierarhija (nekaterih) skladenjskih razmerij

JOS vs. UD: skladenjska raven

- uporabljenih 31/40 univerzalnih povezav
 - **X neprepozna(v)ne ali neobstoječe**
 - nsubjpass, csubjpass, auxpass; list, dislocated, remnant, reparandum, vocative, goeswith
 - 1 'jezikovnospecifična' povezava
 - cc:preconj (*tako a kot b*)
 - številne druge možnosti podoznak (cf. cs-ud)

Pretvorba ssj500k v UD za slovenščino

- več sto pretvorbenih pravil na oblikoslovni in skladenjski ravni
 - kombinacije lastnosti pojavnice in konteksta
- izhodni format CONLL-U

vključene tudi oznake JOS

#	sent_id	ssj485.2607.9278									
1	Joj	joj	INTJ	I	—	—	5	discourse	—	SpaceAfter=No Dep=0 Rel=Root	
2	,	,	PUNCT	Z	—	—	1	punct	—	Dep=0 Rel=Root	
3	kako	kako	ADV	Rgp	Degree=Pos	—	5	advmod	—	Dep=4 Rel=Conj	
4	sem	biti	VERB	Va-r1s-n	Mood=Ind Negative=Pos Number=Sing Person=1 Tense=Pres VerbForm=Fin	—	5	cop	—	Dep=0 Rel=Root	
5	raztresen	raztresen	ADJ	Appmsnn	Case=Nom Definite=Ind Degree=Pos Gender=Masc Number=Sing VerbForm=Part	—	0	root	—	SpaceAfter=No Dep=4 Rel=Atr	
6	!	!	PUNCT	Z	—	—	5	punct	—	Dep=0 Rel=Root	

Drevesnica UD za slovenščino (sl-ud.conllu)

- natančnost \propto omejena pokritost
 - manjša kot ssj500k
 - primerljiva z drugimi drevesnicami UD

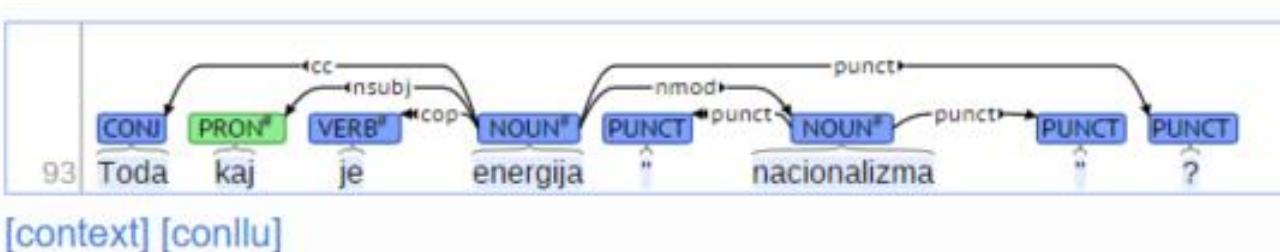
	ssj500k	UD-sl	UD-hr	UD-eng
pojavnic	235.865	140.418	87.765	254.830
stavkov	11.411	7.996	3.957	16.622
pojavnic/stavek	20,7	17,6	22,2	15,3

Drevesnica UD za slovenščino (sl-ud.conllu)

- del zbirke UD v1.2, UD v1.3 ...
 - prenos: <http://hdl.handle.net/11234/1-1699>

- vključena v razvoj številnih razčlenjeval
- vključena v različne spletne servise
 - brskanje po drevesnicah: [SETS](#), [PML Tree Query](#)
 - označevanje neznanih besedil: [UD Pipe](#)

Service

The service is freely available for testing. Respect the CC BY-NC-SA licence of the models – explicit written permission of the authors is required for any commercial exploitation of the system. If you use the service, you agree that data obtained by us during such use can be used for further improvements of the systems at UFL. All comments and reactions are welcome.

Model: slovenian-ud-1.2-160523

Input: Plain text CoNLL-U Horizontal Vertical

Actions: Tag and Lemmatize Parse

A Input Text Input File

Testiramo modele za slovenščino.

Process Input

A Output Text Show Table Show Trees

Save Tree as SVG

Testiramo modele za slovenščino .

The tree diagram shows the sentence "Testiramo modele za slovenščino" with its constituent words and their grammatical relations. The root node is <root>, which branches into "Testiramo" (verb), "modele" (noun), and "za" (adposition). "Testiramo" further branches into "root" (verb) and "slovenščino" (noun). "slovenščino" branches into "nmod" (noun modifier) and "za" (adposition). "za" branches into "case" (adposition case) and "ADP" (adposition). The entire tree is labeled [context] [conllu].

UD za slovenščino: načrti

- izboljšava drevesnice
 - prehod na smernice v2 (CoNLL-ST 2017)
 - nova pravila za pretvorbo: manjkajoče povezave, preostanek ssj500k
 - ročni pregled
- izboljšava spletne dokumentacije
- vpliv spremembe sheme na referenčna označevalna orodja
 - razmislek o nadalnjem vzdrževanju ločenih infrastruktur JOS-UD
- jezikovnotehnoške in (kontrastivne) jezikoslovne raziskave

Hvala. Vprašanja?

kaja.dobrovoljc@trojina.si

<http://universaldependencies.org/>

Primer pravila: oblikoslovje

JOS: msd=Gp.* & dep=del & head=G.* → UD: CPOS=AUX

JOS: Marko je_{Gp} spal vs. Marko je_{Gp} v Ameriki.

UD: Marko je_{AUX} spal vs. Marko je_{VERB} v Ameriki.

Primer pravila: skladnja

```
### cc: coordinating conjunction #####
if cpostag(token) in ["CONJ", "PART", "X", "SCONJ"]:
    if jos_deprel(token) in ["Conj"]:
        if jos_head_jos_deprel(token) in ["Coord"]:
            token[6] = jos_head_jos_head(token)
            token[7] = "cc"

    elif cpostag(token) in ["CONJ"]:
        token[6] = jos_head(token) #verbs etc., but
        token[7] = "cc"
```

